

Ovrednotenje malih narodov

V Veliki Britaniji se zdaj vodi debata, kakšna naj bi bila avtonomija, ki jo bosta dobila Škotska in Wales. Skotje hočejo popolno avtonomijo, to se pravi, popolno enakopravnost Anglije in Škotske. Njena nadaljnja povezanost je lahko samo na tej osnovi, ali pa si bodo Škoti izbrali pot polne državne samostojnosti. V tem smislu izzvenijo »pisma uredništvu«, ki jih pošiljajo Škoti londonskemu »Timesu« in drugim londonskim listom v odgovor na predloge in članke z angleške strani, naj bi ostalo stanje v Veliki Britaniji tako, kot je danes (za to se zavzemajo razni angleški »centralisti«), ali da naj bi bila avtonomija Škotske in seveda tudi Walesa čimbolj omejena.

Škoti ne govorijo o angleškem »centralizmu«, ampak o angleškem »establishmentu«, ki da ima vedno manj stika s škotskim ljudstvom. Podobno stališče zavzemajo waleški volivci.

Na splošno pa želijo Škoti čimbolj prijateljsko poravnano z Angleži, ne da bi bili pripravljene popuščati v svojih nacionalnih zahtevah. »Če bo prišlo do ločitve med Škotsko in Anglijo, se bo, upam, to uredilo redno in prijateljsko: kajti še naprej si bomo morali deliti majhen otok« je zapisal Peter Gibson iz Edinburgha v svojem pismu »The Sunday Timesu«. Drugi dopisnik, Euan Cameron, naglašuje pomen moderne narodnosti in se zavzema za neko obliko zvezne države, vendar pa da mora biti to doseženo hitro. Drugi dopisniki naglašajo pomen nacionalnih strank ki se zavzemajo za neodvisnost Škotske in Walesa, in svetujejo Angležem, naj se ne držijo nasveta Jonathanana Swifta, ki je zapisal: »Če si napravil nekaj narobe, bodi vedno predrzen in nesramen in se obnašaj, kakor da bi bili drugi tebe užalili!« Škotska je prišla leta 1707 pod angleško nadoblast.

Tudi drugod v Evropi in v svetu je opaziti novo ovrednotenje malih narodov. Nedavno so dobili Frizi na Holandskem jezikovno enakopravnost in neke vrste kulturno avtonomijo. Danska je dala popolno politično avtonomijo malemu förörskemu narodu na Förörskem otočju in priznala popolno neodvisnost Islandije. Baski in Katalonci v Španiji so pod novo špansko vlado že dosegli nekaj pravic in vse kaže, da bodo v bližnji prihodnosti dosegli tudi avtonomijo. Popolno enakopravnost v Belgiji so dosegli Flamci. Še vedno so v težkem položaju Bretonci v Franciji.

V Afriki pa je celo večina držav majhnih. Tako npr. sestavljajo tabor neuvrščeni po veliki večini majhni narodi in drža-

(Dalje na 7. strani)

Zadeva Lockheed zastruplja odnose med strankami

V trenutku, ko to pišemo, še ni znano, kako bo izpadlo glasovanje na skupnem zasedanju obeh zbornic parlamenta: ali bosta bivša obrambna ministra krščanski demokrat Gui in socialni demokrat Tanassi, izročena ustavnemu sodišču, da ono dokončno ugotovi, če sta kriva ali nedolžna v zadevi Lockheed, ali če bo ta zahteva z glasovanjem odklonjena. Sodeč po stališču političnih strank v parlamentu bosta najbrž oba šla pred ustavno sodišče, lahko pa se zgodi tudi obratno. Parlament je glede tega razdeljen na dve skoraj enaki polovici: trenutno se kaže rahla premoč tistih, ki so »za to, da sta kriva«, toda zna se zgoditi, da se bodo nekateri premislili in se ravnali bolj po lastni vesti kot po direktivah svoje stranke. Stranka kot kolektiv seveda nima osebne vesti in lahko zavzame o nečem samo stališče ne more pa zahtevati, da kolektivizira vest, ki je najintimnejše in najosebnjše, kar nosi vsak človek v sebi. Iz tega se lahko rodijo tudi v zbornici, kjer parlamentarci sodijo Guiju in Tanassiju, presenečenja v enem ali drugem smislu.

V torek sta govorila obtoženca sama in pri tem je zadal Gui obtožbi hud udarec, ker je dokazal, da je bil 14. decembra 1969 — bila je nedelja — v Padovi, kjer je odprl neko umetniško razstavo, in da torej ni mogel biti v Rimu, da bi se sestal navsezgodaj s predstavniki družbe Lockheed, kot ga dolži obtožba. V Padovo se je podal že v soboto z letalom in se vrnil šele v nedeljo zvečer.

To je zelo omajalo verodostojnost trditelj tistih, ki ga obtožujejo, in njihovih do-

kumentov. Komunisti, Guijevi glavni obtoževalci niso mogli prikriti da jih je ta zavrnitev prizadela. Gui je tudi podrobno opisal svoje ravnanje pri kupovanju ameriških in francoskih letal za oborožene sile in če ni pregnal vseh dvomov in sumov, jih je vsaj ošibil. Manj posrečeno se je zagoval Tanassi, to pa je pripisati predvsem dejstvu, da »Tanassi kot politik ni simpatičen«, kot izjavljajo njegovi lastni strankarski kolegi. To pa seveda še ne pomeni, da je kriv ali nedolžen. Ima pač smolo, da ni simpatičen, in da ni mogel postreči s takim alibijem kot Gui.

Krščanska demokracija je prepričana o Guijevi nedolžnosti, braneč Guija pa brani tudi Tanassija in s tem poštenost vlad in ministrov leve sredine. Dejansko je namreč obravnava o zadevi Lockheed v zbornici politični proces, naperjen bolj proti Krščanski demokraciji in drugim strankam in nekdanje levi sredini kakor pa proti posameznikom. Komunistom gre za to, da bi se v tej zadevi pokazalo, kako je bilo krščanskodemokratsko in levosredinsko upravljanje korumpirano, kar bi bila seveda voda na njihov politični mlin. Radikali, ki bi radi čimbolj poudarili svojo vlogo »čistih«, ki hočejo »pomesti« z vsemi nepoštenostmi in svinjarijami v državi, pa niso hoteli zamuditi te priložnosti in so spet prišli na dan še s posebnimi obtožbami, ki so jih raztegnili tudi na predsednika republike Leoneja. Ta je imel namreč smolo, da je bil prijatelj Antonia Lefevbra, ki je bil posredovalec v zadevi kupčij družbe Lockheed

(Dalje na 7. strani)

AMIN - SRAMOTA ZA KULTURNI SVET

Iz Ugande prihajajo neprestano nove vesti o krvoločnosti diktatorja Amina, ki je prišel, kot znano, na oblast z vojaškim udarom. Zdaj izvaja pokole med prebivalstvom posebno nad krščanskimi plemeni, češ da so pripravljala upor proti njemu (sam je mohamedanec). Poročajo, da je dal umoriti že na tisoče ljudi. Na seznamu tistih, ki jih namerava pobiti, pa jih je baje 7000. Njegovi vojaki neprestano lovijo ljudi in jih pobijajo kot živino. Vendar pa je pobijanje sistematično. Nekateri od na smrt obsojenih so v zadnjem hipu zbežali in se rešili preko meje v Kenijo. Eden izmed beguncev je poročal, da so Aminovi vojaki

žive sežgali šest ljudi, ki so jih ujeli in opazili pri njih krščanske znake.

Kaže, da je nekaj resnice na tem, da se je za 24. januar res pripravljala atentat na Amina, ko bi bil moral odpreti neko poljedelsko razstavo v Jinji. Toda neka njegova agentka članica tajne policije, se je vrnila med zarotnike, ko se ji je posrečilo, da si je pridobila prijateljstvo nekega dekleta, ki je bilo povezano z njimi. Potem je vse razkrila in izdala. Tisto dekle so mučili in ubili. Ni znano, kaj je v mukah povedala, a verjetno dovolj, da se je lahko Amin besno znesel nad krivimi in nedolžnimi.

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 13. marca ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Praznična matineja; 10.30 Nedeljski sestanek; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Kam pelje diamantna sled?«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Slovenske ljudske pesmi; 13.35 Klasično, a ne preresno; 14.05 Operete; 14.35 Orkestri lahke glasbe; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 14. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.30 Obletnica tedna; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Spretna glasba; 11.30 Poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.15 Melodije; 17.00 Poročila; 17.05 Marjan Kozina: Ekvinokcij, opera; 17.30 Lahka glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.25 Zborovska glasba; 19.00 Poročila.

: : TOREK, 15. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Radio za šole (za otroški vrtec); 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Kulturni spomeniki; 10.50 Prosta pot; 11.30 Poročila; 11.35 Prosta pot; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.0 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Marjan Kozina: Ekvinokcij; 18.00 Poročila; 18.05 Pravorečje; 18.15 Slovenski zbori; 18.30 Glasbena panorama; 19.00 Poročila.

: : SREDA, 16. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Liki iz naše preteklosti; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Naši kraji in ljudje; 10.50 Glasbena šahovnica; 11.00 Poročila; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Marjan Kozina: Ekvinokcij; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 »Bunker«, napisal Alvirio Negro, prevedel Božo Zuanella; 19.00 Poročila.

: : ČETEK, 17. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Kje so moje rožice; 10.50 Popevke; 11.30 Poročila; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 estanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Koncert; 17.25 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Nicolò Tomaseo; 18.20 Pevska revija; 19.00 Poročila.

: : PETEK, 18. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 pomeniki Andreja iz Loke; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Glasbena šahovnica; 11.00 Radio za šole (za srednjo šolo); 11.20 Glasbena šahovnica; 11.30 Poročila; 11.35 Ljudsko izročilo; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.05 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Tarcisio Todero: Glasba za klavir; 17.25 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.25 Domači zvoki; 19.00 Poročila.

: : OBOTA, 19. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Pojdimo se glasbo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz utrinek; 10.30 Družina; 10.50 Lahka glasba; 11.30 Poročila; 11.35 Pratika; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Poslušajmo spet; 17.00 Poročila; 17.05 Izbirajte; 18.00 Poročila; 18.05 »Pri svetli luči v Bregu« (Tončka Curk); 19.00 Poročila.

Amin - sramota za kulturni svet

(nadaljevanje s 1. strani)

Zdaj je prišlo tudi na dan da je Amin najbrž sam ustrelil anglikanskega nadškofa Jananija Luwuma, ki je bil po krivem osumljen, da je pripadal zaroti. Zagotovo pa je bil Amin navzoč, ko so mučili in ubili nadškofa in dva ministra. Pozneje je Amin

Sama po sebi se ponuja primerjava med Aminom in najslabšimi tipi iz nacistične dobe. Toda če se svet ni mogel brez svetovne vojne znebiti kakega Hitlerja in njegovih veleornilcev, je vendarle več kot čudno, da ne more odstraniti in rešiti Ugande in človeštva take uši, kot je Amin. To je zares sramota za kulturni svet. Ali je načelo »nevmešavanja« bolj sveto kakor življenja desetisočev in svoboda ter varnost milijonov ljudi?

—o—

NARAŠČANJE PREBIVALSTVA V LATINSKI AMERIKI

Gospodarska komisija Združenih narodov je objavila, da se je prebivalstvo Latinske Amerike od leta 1950 do leta 1975 podvojilo in doseglo 350 milijonov. Kmalu bo v Latinski Ameriki 25 mest, ki bodo imela več kot en milijon prebivalcev. Največje mesto je Mexico City, ki jih ima nad 10 milijonov, a v kratkem ga bodo dosegli Buenos Aires, Sao Paulo in Rio de Janeiro.

ENKRAT JA, ENKRAT NE

Sodišče v Amsterdamu je zavrnilo pritožbo milijonarja Pietra Mentena, 78-letnega trgovca z umetninami, češ da holandska sodišča niso pristojna, da bi mu sodila zaradi vojnih zločinov v službi nacistov, ker da se je pred vojno odpovedal holandskemu državljanstvu. Sodišče je utemeljilo zavrnitev njegove pritožbe s tem, da se je Menten leta 1950, ko je Poljska zahtevala njegovo izročitev, skliceval prav na to, da je Holanec in da ni nikoli izgubil holandskega državljanstva.

GORJE SIROMAKU!

Sodišče v mestecu Locri pri Reggio Calabria je obsodilo 72-letno Caterino Sorace na poldrugi mesec zapora pogojno, ker jo je spoznalo za krivo, da je zavrtela števec za električno energijo v svojem stanovanju nazaj, hoteč si prihraniti 5.400 lir. Starka se ni mogla udeležiti sodne obravnave, ker je bolna na srcu. Za vsakih 120 lir vsote, za katero je nameravala prikrajšati mestno podjetje za elektriko in plin, so ji torej prisodili po en dan zapora, kar se zdi le nekoliko prehudo. Kot znano, je sodstvo — in ne samo italijansko — mnogo manj strogo s tistimi, ki k radejo in ropajo na veliko.

—o—

Nov atentat na Koroškem

V noči od 8. na 9. marec je počila na Koroškem še ena bomba in sicer na železniški progi med Celovcem in Področju. Nastavljena je bila v podvozu pod progo na občinski cesti, ki pelje iz Kožentavre v Kaplo na Dravi in Svetno ves. Bomba je eksplodirala deset minut pred tremi ponoči, ko je vso okolico pokrivala gosta megla. Proga je bila le neznatno poškodovana, pač pa je poškodovala zidove podvoza in močno stresla šipe v okolici.

Za storilci ni sledu, a po ostankih bombe sodeč so se morali razumeti na svoj posel. Policija meni, da je pripisati atentat »neurejenemu manjšinskemu vprašanju«, ne da bi bila odkrito osumila eno ali drugo stran, medtem ko menijo jugoslovanski komentariji, da spadajo taki atentati med sredstva pritiska na manjšino.

trdil, da so bili ubiti pri trčenju, ko so jih peljali z dvema džipoma na zaslišanje, toda begunci so povedali da sta stala tista džipa že prej poškodovana v policijski garaži.

V Kampali kroži obešenjaški vic, kot je povedal neki begunec: »Vsakokrat, ko slišimo strel iz puške ali pištole, rečemo: Zdajle je bil kdo ubit pri prometni nesreči.«

Za Hessa ni pomilostitve

Karl Carstens, glasnik zahodnonemškega parlamenta, je zaprosil štiri zasedbene sile v Berlinu, naj izpustijo iz ječe Rudolfa Hessa, nekdanjega Hitlerjevega namestnika v stranki, ki je nedavno poskusil napraviti samomor. Hess je zdaj star 82 let in je edini od nekdanjih v Nürnbergu obsojenih vojnih hudodelcev, ki je še zaprt. Obsojen je bil na dosmrtno ječo. V trenutku obupa si je nedavno z nožem od jedilnega pribora skušal prerezati žile na levi nogi, na komolcu in na prsih. Izgubil je precej krvi, vendar so ga obvezali samo v jetniški ambulanti v jetnišnici v Spandauu v Vzhodnem Berlinu, kjer je zaprt.

Hess ni bil obsojen zaradi umorov, ki bi jih bil sam povzročil, ampak zaradi ideološke in politične sokrivde pri hudodelstvih, ki jih je storil nacizem. Bil je celo v nekaterih pogle-

dih drugačnega mnenja kot Hitler in je zato v vojnem času naskrivaj odletel v Anglijo, da bi se na lastno pest pogajal za mir. Baje je hotel pridobiti Angleže za separaten mir, da bi imeli Nemci potem proste roke nasproti Sovjetom. To je vzrok, da se Sovjeti zdaj zagrizeno upirajo zahodnim predlogom, da bi Hessa izpustili iz ječe, čeprav je presedel v ječi že 32 let in jim zdaj, pri 82 letih, ne more biti več nevaren.

—o—

Aldo Moro, predsednik Krščanske demokracije, je imel v sredo v parlamentu odločen govor, v katerem je zahteval oprostitev bivših ministrov Guija in Tanassija, če ne, je dal razumeti, lahko pride tudi do padca vlade. Njegov govor so presodili na levičnici za trd in »izsiljevalen«.

Odločilo bo ustavno sodišče

Pred tržaškim okrožnim sodiščem je bila v Trstu drugostopenjska obravnava proti profesorju slovenskih višjih srednjih šol v Trstu Samu Pahorju, ki je bil na prvostopenjski obravnavi obsojen na globo 60 tisoč lir, češ da ni hotel pokazati osebnih dokumentov občinskemu stražniku v Trstu. V resnici je profesor Samo Pahor tedaj le zahteval spoštovanje tistega člena londonskega memoranduma, ki zagotavlja pripadnikom slovenske manjšine na Tržaškem, da smejo v odnosih z oblastmi uporabljati svoj materin jezik.

Na torkovi obravnavi pa je okrožno sodišče, ki mu je predsedoval dr. Serbo, prvič v povojni zgodovini tukajšnjih krajev podvomilo v ustavno zakonitost 137. člena kazenskega postopnika, ki pod kaznijo določa, da mora obtoženec, ki obvlada italijanski jezik, govoriti v italijanščini. Na začetku torkove obravnave je namreč prof. Samo Pahor začel govoriti v slo-

venščini, pri čemer se je skliceval na določila statuta londonskega memoranduma med Italijo in Jugoslavijo. Pri tem pa je javni tožilec zahteval, naj sodišče formalno obdolži obtoženca kršitve že omenjenega člena kazenskega postopnika. Po daljšem posvetu je okrožno sodišče ugotovilo, da se obtoženi Samo Pahor sicer ne more sklicevati na posebni statut londonskega memoranduma, češ da ta ni nikdar postal notranji italijanski zakon, a je hkrati naglasilo, da člen 137 kazenskega postopnika ni v skladu s členom 3 in 6 republiške ustave, s členom 3 statuta Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine in z ustreznimi določili statuta avtonomnih dežel Tridentinsko - Južni Tirol in doline Aosta. Tako členu republiške ustave kot omenjeni členu posebnih statuta vseh treh avtonomnih dežel zagotavljajo enakopravnost vseh državljanov ne glede na njihovo jezikovno pripadnost in obenem jamčijo njihove specifične pravice.

Tržaško okrožno sodišče je zato sklenilo dostaviti svojo odločitev ustavnemu sodišču, ki se mora izreči o zakonitosti 137. člena kazenskega postopnika.

BO SLEDIL ŠE EN POTRES V ROMUNIJU?

Ameriški potresni strokovnjaki so prepričani, da je pričakovati v južni Romuniji po petkovem potresu še en močan potresni sunek, ki ga napovedujejo znaki, katere resno jemljejo. Kot znano, je prišel tudi v Furlaniji še drug potres, a šele čez mesec.

Dozdaj so izkopali izpod razvalin v Bukarešti in na ostalem potresnem območju okrog 1800 mrtvih, od tega 1100 v Bukarešti, druge pa v drugih krajih. Proti pričakovanju so zadnja dva dni našli še precej živih pod razvalinami. Samo v sredo so zdresirani psi za iskanje ljudi pod plazovi odkrili devet živih zasutih. Pse so poslali iz Švice.

Iz težko razumljivih razlogov romunska vlada le obotavljaje objavlja podatke o škodi in smrtnih žrtvah potresa, katere cenijo na pet tisoč, in je celo odklonila nadaljnjo nujno pomoč iz tujine. Poročajo, da je potres porušil okrog 20 tisoč hiš, zato je čuden podatek vlade, da je ostalo le 7000 družin brez strehe.

11. občni zbor SKGZ

V mali dvorani Kulturnega doma v Trstu je bil v nedeljo, 6. t.m., 11. občni zbor Slovenske kulturno gospodarske zveze. Poleg številnih delegatov so bili na občnem zboru prisotni predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev Warasch in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Wieser, predstavnik Zveze Italijanov iz Istre in z Reke Ferri, zastopnik občinskih konferenc SZDL iz Kopra, Sežane in Nove Gorice, predsednik komisije za manjšinska vprašanja SZDL Slovenije Jože Hartman, jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko in konzul Kovačič, predsednik Sveta slovenskih organizacij Pavlin, in odposlanstva Slovenske skupnosti, KPI, PSI in enotne sindikalne federacije s Tržaškega.

Predsednik SKGZ Boris Race se je v svojem obširnem poročilu dotaknil številnih vprašanj, ki se tičejo slovenske

narodnostne skupnosti v Italiji, ter zlasti opozoril na naloge, ki čakajo SKGZ v razdobju, ki se je začelo po ratifikaciji osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo. Predsednik Race je med drugim naglasil, da morata vlada in parlament čimprej izpolniti v sporazumu s slovensko manjšino obveznosti, ki izhajajo iz osimskih pogodb in ki predvidevajo največjo možno zaščito.

Tajniško poročilo je pripravil dr. Darj Cupin. Občni zbor so pozdravili predstavniki koroških Slovencev Warasch in Wieser in zastopnik Zveze Italijanov v Jugoslaviji Ferri. Razprava, v katero so posegli številni delegati, je bila zelo zanimiva in je trajala več ur. Na koncu je občni zbor izvolil novi glavni odbor, ki ga sestavlja kakih 100 članov. O poteku in zaključkih tega vsekakor pomembnega zborovanja bomo še poročali.

AMNESTIJA ZA POLITIČNE JETNIKE V ŠPANJI

Pričakujejo, da bodo v Španiji v najkrajšem času izpustili iz ječ velik del od 170 političnih jetnikov, kolikor jih je še v španskih ječah. Španska vlada namerava izdati — kot poročajo tiskovne agencije — obsežno amnestijo. Tričetrtr političnih jetnikov je Baskov. Iz vladnega vira se je zvedelo, da bo amnestija, ki jo misli sprejeti vlada na svoji vladni seji, obsežna. Baje bodo izpustili nekatere izmed političnih jetnikov, ki so bili obsojeni zaradi nasilnih dejanj, pod pogojem, da odidejo v izgnanstvo v tujino.

Španska vlada je tudi priznala pravico delavcev do stavke, vendar pa ne do »divje«, nenapovedane stavke.

—o—

V danskih vodah v Kattegatu, 11 milj južno od otoka Anholt, nameravajo dvigniti Danci nemško podmornico, ki so jo potopila britanska letala 4. maja 1945. Menijo, da gre za podmornico U-534, s katero je hotelo 30 nacističnih veljakov pobegniti v Južno Ameriko. S seboj so imeli 10 kovinskih zabojev z vrednostnimi stvarmi. V podmornico bodo načrpali stisnjen zrak, da jo bo dvignil.

TEROR V ADIS ABEBI

Zahodni dopisniki poročajo iz Adis Abebe, da postaja življenje v tem mestu neznošno zaradi terorja, ki ga uganjata dve nasprotujoči si teroristični politični organizaciji. Ena teh skupin je Marksistično vseetiopsko socialistično gibanje, s kratico MASON, ki podpira sedanjo vlado, druga pa se označuje za skrajno levo in se imenuje Etiopska ljudska revolucionarna stranka — EPRP — in nasprotuje sedanji vladi. Vsaka razpolaga z oboroženimi terorističnimi tolpmi, ki ubijajo nasprotnike kar na cesti ali doma, bodisi podnevi bodisi ponoči. Zlasti ponoči se dogajajo atentati in umori. V eni sami noči je bilo ubitih devet ljudi, med njimi pet študentov, dve od teh sta bili dekleti. Teroristi so vdrli tudi na sedež Etiopske sindikalne zveze in ustrelili njenega

predsednika Teodora Bekeleja, njegovega pomočnika pa hudo ranili. Oblečeni so bili v policijske uniforme.

V takih akcijah sodeluje na obeh straneh približno 1400 oboroženih teroristov. Dozdaj so ubili že nekaj sto študentov, pre-

II. DEŽELNI KONGRES

SLOVENSKE SKUPNOSTI

v Števerjanu 12. marca 1977

Od 10. do 13. ure zasedanje pripravljalnih komisij

Začetek kongresa ob 15. uri z naslednjim sporedom:

- Otvoritev in pozdrav predsednika
- Pozdravi gostov in števerjanskega župana
- Poročilo deželnega tajnika in pokrajinskih tajnikov
- Razprava
- Volitve deželnega vodstva
- Zvečer ob 20.30 bo kulturna proslava, posvečena 40. obletnici mučeniške smrti Lojzeta Bratuža.

VABLJENI ČLANI IN SOMIŠLJENIKI!

cejšnje število častnikov in vojakov in tudi drugih ljudi. Prebivavstva v Adis Abebi, ki šteje približno milijon ljudi, se polašča nervoza. Do atentatov in političnih umorov pa prihaja tudi v drugih večjih mestih, v Gondarju, v Asmari in drugod. Obe organizaciji hočeta umoriti zlasti voditelje nasprotne organizacije. Ti se povrh še vsi poznajo med seboj, ker so študirali skupaj na univerzah v Ameriki ali v Evropi ali sodelovali pred leti v istih organizacijah. Potem so se razšli in se zdaj smrtno sovražijo

(Dalje na 8. strani)

Ob prezgodnji smrti prof. Otona Berceta

Človeku je vedno težko, ko se mora poslavljati: dovolj je, da ti draga oseba odpotuje, pa se ti že stisne srce, čeprav gre za kratko slovo. Ko se pa od prijatelja, ki je umrl, poslavljamo za vedno, imamo občutek, da se nam je življenje za nekaj časa ustavilo.

Oton Berce, ki nas je tako nenadoma zapustil, je bil resničen prijatelj mnogim: pošten, dober, nikoli grob, vedno pripravljen pomagati, kjer in komur je bilo potrebno.

Zato je razumljivo, da je njegova smrt pretresla premnoge ljudi, ki so ga imeli radi.

Sin učiteljice in učitelja se je rodil 10. januarja 1924 v Oseku na Vipavskem, a je moral s starši že zgodaj, kot 5-leten otrok, zapustiti rodne kraje in se pridružiti mnogim, ki jih je fašizem pregnal v Jugoslavijo.

Kot emigranti so si Bercetovi komaj ustanovili nov dom v Svečim pri Mariboru, ko jim je umrl oče. Mati - vdova je morala skrbeti za oba otroka, ju poslala v šole najprej v Šent Vid pri Ljubljani nato pa na klasično gimnazijo v Maribor.

To je bilo v času, ko je bilo v Mariboru in okolici polno nemčurjev, ki so izpodkopavali temelje stare Jugoslavije, in v takem okolju je Bercetova družina mnogo storila v narodnoobrambnem smislu. Oto se je kot gimnazijec udeleževal vseh akcij proti nemčurjem.

Zato ni čudno, da so Bercetovo mater in brata, Nemci, ki so l. 1941 okupirali Štajersko, med prvimi pregnali v Srbijo. Oton sam se je takoj priključil mladim prostovoljcem in ga je vojna zajela na Hrvaškem, kar ga je rešilo preselitve v Srbijo.

Umaknil se je v Ljubljano, kjer je l. 1942 maturiral na klasični gimnaziji.

Po vojni in po končanih pravnih študijah v Bologni se je naselil v Trstu, kjer si je ustvaril dom in družino: zapuščala ženo Učo in hčerko Nado.

Od l. 1948 pa do včeraj je pokojni Oto poučeval na slovenskih šolah v Trstu, najprej na nižjih, nato na višjih, zgodovino, filozofijo in pedagogiko. Imel je prav gotovo veliko sposobnosti za šolnika, ki jih

je podedoval že po svojih starših. Ljubezen, ki jo je gojil do učencev, so mu ti v veliki meri tudi vračali, zato bo gotovo njegova smrt zapustila na šoli veliko praznino.

Tudi v javnem življenju je Oton mnoga leta deloval, kot član Slov. kr. soc. zveze in kot ustanovitelj tržaškega skavtstva, v katerega je pritegnil celo vrsto mladih in idealnih fantov, ki jih je vzgajal predvsem v nacionalnem duhu. Vsi ti se ga bodo gotovo s hvaležnostjo spominjali.

Z Otonom Bercetom smo izgubili tržaški Slovenci človeka, ki ga bomo pogrešali v šoli kot vestnega in sposobnega pedagoga, njegovi ožji prijatelji pa kot moža, ki je blestel s svojo odkritosrčnostjo, poštenostjo in dobroto, vedno pripravljen pomiriti spore in uravnati razlike.

Komisija za ženska vprašanja Slovenske skupnosti ob ženskem prazniku

8. marec se je po vsem svetu uveljavil kot ženski praznik. Vendar ni dovolj da se samo enkrat na leto spomnimo žensk in se na proslavah z govori dotaknemo položaja ženske v današnji družbi. Treba je dan za dnem spreminjati mišljenje in ustroj družbe, ki ženski še vedno odkazuje podrejen položaj.

Ena izmed najvažnejših komponent boja za boljšo družbeno ureditev je boj za enakopravnost žensk. Pravice, ki so si jih ženske s tako težavo priborile v zadnjih desetletjih, so pridobitev za vse ljudi. Poleg tega problema da si pribori dejansko enakopravnost, pa se današnja ženska srečuje s čisto konkretnimi problemi v vsakdanjem življenju. V zadnjem času so predvsem v nevarnosti delovna mesta, ki so za žensko ravno tako važna, da se popolno uveljavi kot za moškega. Tudi pot do zahtevnejših in odgovornejših služb je še danes za žensko težja kot za njene moške kolege. Socialne storitve so v naši današnjosti tako zelo nepopolne in pomanjkljive, da predstavljajo za žensko večkrat nepremostljivo oviro za zaposlitev. Zato je nujno, da se pospeši ustanavljanje otroških vrtcev in jasli, tako da omogočimo ženski svobodno izbiro, ali se posveti samo družini ali pa se tudi zaposli. Treba pa je tudi poudariti vlogo, ki jo opravlja z materinstvom in vzgojo otrok, njeno neprecenljivo vrednost ter o-

Občni zbor SLORI

Predsednik upravnega odbora Slovenskega raziskovalnega inštituta sklicuje na podlagi 6. člena pravil 3. Redni občni zbor, ki bo dne 18. marca 1977 ob 19.30 v prvem in ob 20. uri v drugem sklicanju v Gregorčičevi dvorani v ul. Geppa 9, Trst, z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega odbora
2. Obračun in predračun
3. Poročilo nadzornega odbora in razrešnica
4. Izvolitev upravnega in nadzornega odbora
5. Sprejem novih članov
6. Razno

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAŽENCA

Trst

vabi na predavanje

O RADIOASTRONOMIJI

Predaval bo dr. PAVEL ZLOBEC, raziskovalec na tržaškem astronomskem observatoriju, v ponedeljek, 14. marca 1977 ob 20.15 v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

vrednotiti njeno delo v okviru družine same.

Ob 8. marcu se Slovenska skupnost s hvaležnostjo spominja vseh žensk od katerih sta v toliki meri odvisna obstoj in rast slovenskega občestva v naši deželi, ter se obvezuje, da bo po svojih močeh pomagala pri reševanju ženskega vprašanja — njegovih moralnih pa tudi konkretnih vidikov.

—o—

Kulturni praznik v Nabrežini

V nedeljo, 6. t. m., je prosvetno društvo »Igo Gruden« iz Nabrežine priredilo v tamkajšnji telovadnici slovenski kulturni praznik. Na oder je najprej stopil otroški zbor »Kraški slavček«, katerega sestavlja mladina iz raznih krajev devinsko-nabrežinske občine. Otroci so občuteno zapeli nekaj pesmi, nato pa je pred številno občinstvo stopil prof. Pavle Merku, ki je v svojem govoru poudaril pomen kulture pri slovenskem narodu skozi stoletja do danes. Sledil je nastop dekliškega zbora »Igo Gruden«. Tudi dekleta so prepričljivo in z odločnostjo, ki je zanje značilna, zapela več pesmi. Posebno presenečenje pa je za občinstvo bil nastop baletnih solistov ljubljanske Opere Danile Švara in Janeza Mejača. Plesanje obeh baletnikov je navdušilo gledalce, ki so ju nagradili s toplim aplavzom. Na kulturnem prazniku so nastopili tudi društveni recitatorji, ki so pod spretnim vodstvom gledališke igralke Mirande Caharija lepo podali vrsto pesmi. V nedeljo smo zopet lahko slišali precizno petje moškega zbora iz Nabrežine, prvič pa je v javnosti nastopil mešani zbor »Igo Gruden«, ki je nedvomno žel največje odobravanje občinstva. Naj povemo, da vodi vse zборе, ki so na prireditvi nastopili, prof. Sergij Radovič.

Prireditve se je udeležilo izredno veliko število ljudi iz Nabrežine in bližnjih vasi, nekaj pa jih je prišlo tudi iz bolj oddaljenih krajev.

NAŠE SOŽALJE

Uredništvo in uprava Novega lista izrekata globoko občuteno sožalje gospe Uči Berce in hčerki Nadi ob nenadni in prezgodnji smrti moža in očeta prof. Otona Berceta.

Nenadoma in mnogo prezgodaj nas je zapustil naš dragi mož in oče

DR. OTON BERCE

profesor na slovenskem učiteljski v Trstu

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 12. t.m., ob 12. uri iz mrtvašnice tržaške bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Žalujoci: žena Uča, hčerka Nada, družini Gašperšič in Žetko ter drugo sorodstvo

S TRŽAŠKEGA

Umril je dr. Alojz Kisovec

Dne 8. t. m. je mirno zaspal na svojem stanovanju v Trstu dr. Alojz Kisovec, nedanji slovenski politični delavec v liberalnem taboru in podjetnik, ki je igral vidno vlogo v tržaškem življenju pred prvo svetovno vojno, ko je opravljal v našem mestu advokatski poklic. Po prvi svetovni vojni je emigriral v Jugoslavijo in se ustabil v Beogradu, kjer je tudi kmalu stopil v ospredje v javnem življenju in podjetništvu. Po drugi svetovni vojni je bival precej let v Argentini. V Južni Ameriki se je posvetil predvsem podjetništvu in sodeloval pri ustanavljanju verige veleblagovnic. Šele v visoki starosti si je privoščil počitek. Večer svojega življenja je želel preživeti v našem mestu, ki je bilo torišče njegovih mladih energij in kjer se je vedno počutil doma. Zato se je z ženo preselil že pred nekaj leti v Trst, kjer mu je bilo res dano preživeti še nekaj vedrih let. Dočakal je visoko starost dvaindevetdesetih let. Do zadnjega se je živo zanimal za vse naše narodno in javno dogajanje. Pokojni zapuščča poleg žene dva sina, enega v Beogradu, drugega v Ameriki.

Ženi in sinovoma izražamo naše globoko sožalje.

—o—

RAI - RADIOTELEVISIONE ITALIANA se zanima za osebe, ki bi lahko prišle v poštev za kritje enega delovnega mesta

stroje piske

na njenem deželnem sedežu v Trstu.

Pogoji so naslednji:

- italijansko državljanstvo
- datum rojstva po 1.1.1947
- diploma nižje srednje šole
- popolno znanje slovenskega jezika.

Pismene ponudbe je treba predložiti do 20. marca 1977 na naslednji naslov:

RAI - RADIOTELEVISIONE ITALIANA
Sede regionale - Via Fabio Severo 7
TRIESTE

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

privedi

v soboto, 12. marca, ob 19.15

FILMSKI VEČER

NOVICE

Predsedstvo SR Slovenije je te dni na svoji 41. seji obravnavalo predlog poročila o temeljnih političnih vprašanih družbenega razvoja in razvoja SR Slovenije. Predlog bo obravnavala tudi skupščina slovenske republike.

Na zvezni konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva v Beogradu je izjavil Dušan Petrović, predsednik zvezne konference te najbolj množične politične organizacije v Jugoslaviji: »Za nas so brezpredmetne kritike, ki nam jih naslavlajo z raznih pozicij — bodisi dogmatskih ali birokratskih — ki nas obtožujejo, da zapuščamo socializem, bodisi buržoaznih, ki nam očitajo, da pri nas ni dovolj demokracije, in zato povampirjajo različne Mihajlove, Djilase in druge, zlasti pred začetkom beograjske konference o izvajanju helsinških sklepov.«

V Washingtonu je skupina fanatičnih »muslimanskih« črncev zasedla tri poslopja v osrednji upravni četrti in se polastila kakih sto talcev. Zahtevajo, da jim oblasti izročijo ljudi, nad katerimi bi se radi maščevali za dozdevne krivice. Ubili so nekega črnkega časnikarja in ranili več drugih.

Klanjšček in Jussa razstavljata v Gorici

V nedeljo, 6. t. m., so v predverju Katoliškega doma v Gorici odprli razstavo dveh mlajših zamejskih slikarjev, Vladimira Klanjščka iz Števerjana in Hijacinta Jussa iz Beneške Slovenije. Razstavo prireja društvo SKAD iz Gorice, odprta pa je vsak dan do 16. t. m. med 17. in 20. uro.

Klanjšček je razstavil dvanajst olj, ki so nastala v zadnjem času in dokazujejo, da je umetnik trdno zasidran v domačem okolju, ki je v veliki meri še kmečko obarvano, vendar tudi podvrženo spremembam. Zato so predmet njegovega upodabljanja na videz nepomembne in pozabljene stvari, kot n.pr. oralo, del voza, stiskalnica, trta, stara šara ipd. Našteti predmetov pa ne natančno etnografsko opisuje, marveč jih med krepkimi zanosi pretežno živih barv, ki včasih spominjajo kar na fauvistične stvaritve, samo slutimo. Zdi se, kot da bi se predmeti razkrajali: s tem je slikar morda hotel opozoriti, kako s propadanjem kmečke civilizacije propada tudi nekdanje kmečko orodje, to pa ga je vzpodbudilo k raziskovanju naše-

mu očesu odmaknjenega sveta, polnega slikarsko zanimivih motivov. Čeprav se tudi Klanjšček nagiba k abstrakciji, je njegovo slikarstvo v primerjavi z Jussovimi nekoliko bolj predmetno poudarjeno.

Slikarja Hijacinta Jussa zanima drugačen svet kot Klanjščka, predvsem narava in vprašanje njene onesnaženosti. Predmeti pri njem popolnoma izginejo, izraža se samo z barvo kot nosilcem razpoloženja. S kontrasti med svetlimi in temnejšimi ploskvami zna ustvariti skoraj dramatično napetost, zato moremo njegova dela primerjati s podobnimi slikarskimi stremljenji Silvestra Komela. Jussa je na razstavi v Gorici pokazal enajst olj novejšega datuma.

Klanjšček in Jussa sta pred kratkim razstavljala tudi v Čedadu. Ob razstavi v Gorici so prireditelji izdali manjši prospekt s krajšo oznako umetniškega dela obeh slikarjev, ki jo je napisala Verena Koršič, in seznamom njunih dosedanjih glavnih razstav. Škoda, da ni v prospekt vključen tudi seznam razstavljenih del, kar bi mu dalo večjo dokumentarno vrednost.

M. A.

—o—

ZAVETIŠČE ZA ŽENE, KI JIH MOŽJE TEPEJO

Američani so v odnosu do žensk nekoliko primitivni: ali jih preveč obožujejo ali pa jih pretepajo. Vsekakor kaže, da teh zadnjih ne manjka. Žene se pogosto sramujejo o tem govoriti in ne razodejejo tega niti svojim prijateljicam. Tako morajo večkrat dolgo prenašati pravi pekel. Zda pa pripravljajo v New Yorku posebni socialni center, kamor se bodo lahko zatekle žene, ki jih možje pretepajo. S seboj bodo lahko pripeljale tudi otroke. V zavetišču bo prostora za 60 žen in 140 otrok. Tam bodo lahko ostale eno leto, dokler si ne bodo drugače uredile življenja. Zavetišče gradijo na stroške newyorške občine in ameriške zvezne vlade. Možem bo vstop v zavetišče prepovedan in sploh bo ostal naslov zavetišča tajen, da bi onemogočili maščevalnim moškim, da bi hodili še tjo pretepat svoje žene ali bivše žene in se maščevati nad njimi, ker so jim ušle.

—o—

Bivši severnoirski ministrski predsednik Faulkner se je ubil na lovu pri padcu s konjem. Star je bil 57 let.

Novice z Goriškega

Po odprtju slikarske razstave Vladimira Klanjščka in Hijacinta Jussa preteklo nedeljo v Katoliškem domu v Gorici je bil na sporedu še koncert Akademskega baročnega kvarteta iz Ljubljane, ki ga sestavljajo Klemen Ramovš, Drago Arko, Jelka Grafenauer in Alenka Šček, umetniški vodja pa je prof. Tomaž Lorenz. Kvartet je izvajal dela Corellija, Telemanna, Naudota, Haendla, Williamsa in Sammartinija.

V soboto, 5. t. m., je bil v Rupi kulturni večer, ki ga je priredil pevski zbor Rupa - Peč. Obsegal je pesem domačega zbora, župnik iz Nabražine Bogomil Breclj pa je ob spremljavi barvnih diapozitivov predaval o lepoti naše dežele.

Po nedavni podražitvi bencina v Jugoslaviji je na obmejnih prehodih na Goriškem, zlasti pri Rdeči hiši, opaziti manj avtomobilov z italijansko registracijo, ki bi se na sosednji strani oskrbovali z gorivom. Manjkajo posebno tisti iz videmske pokrajine, ki se jim nakup bencina zaradi večje oddaljenosti ne izplača več.

Februarska številka »Števerjanskega vestnika«

Dobili smo drugo letošnjo številko »Števerjanskega vestnika« za mesec februar, ki pa je izšla v manjšem obsegu kot običajno. Uvodni članek pozdravlja bližnji deželni kongres Slovenske skupnosti v Števerjanu, poudarja pa tudi potrebo po obstoju samostojne slovenske stranke med Slovenci v Italiji. Krajša vest govori o nedavnem srečanju zastopnikov števerjanske, sovođenske, doberdobske in novogoriške občine v Števerjanu, na katerem je domači župan Stanislav Klanjšček izrazil željo, da bi matična domovina tudi v obdobju po ratifikaciji osimskega sporazuma pomagala Slovincem. Poročilo se zaključuje z ugotovitvijo, da je srečanje »pomenilo nov korak v utrjevanju sodelovanja manjšinskih ustanov z matično domovino, ki mora sloneti na odprtem in iskrenem prijateljstvu.« Nadaljnje vesti govorijo o predavanju dveh mladih zdravnikov iz Gorice v Števerjanu, dr. Bernarda Špacapana in dr. Kar-

la Brešana, ki sta govorila o modernih boleznih, o izletu na sneg, ki ga je priredilo prosvetno društvo »F. Sedej«, in o pustnih šemah ob letošnjem pustu v Števerjanu. »Števerjanski vestnik« prinaša tudi fotokopijo dela besedila iz knjige »La gubana goriziana«, ki jo je napisala Lella Au Fiore in iz katerega je razvidno, da je značilna praznična jed gubanca slovenska in nosi slovensko ime, ki so ga nato prevzeli tudi Italijani in Furlani. Sledi še navodilo, kaj naj delajo kmetje v marcu in sporočilo prosvetnega društva »F. Sedej« javnosti, ki pojasnjuje, zakaj je prekinilo s slovensko oddajo na Radiu Gorica 1.

Ob koncu poročila naj pripomnimo, da bi morali uredniki števerjanskega glasila, ki je sicer dobro urejevano in razgibano, nekoliko bolj paziti na jezik, ki bi bil potreben temeljite korekture.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Literarne vaje« številka 2

Kot je bilo že javljeno, bodo izšle letos samo tri številke študentovskega lista Literarne vaje, ker zaradi prenatrpanega dviganja tiskarskih stroškov ni možno več redno izhajanje. Prejšnja leta so imele Literarne vaje po osem števil v vsakem šolskem letu. A tudi tri številke bi letos ne bile mogoče, če bi ne prišlo do izrednih podpornih posegov. Tako je npr. to drugo številko založil in plačal Trgovski tehnični zavod »Žiga Zois« v Trstu. (Toda ni jasno, ali je mišljeno ravnateljstvo zavoda ali študentje - naročniki tega zavoda.)

Tudi prispevki izvirajo največ od študentov na trgovski šoli »Žiga Zois«. Začenjajo se s pesmijo »Priatelj«, ki sta jo podpisala Mira Štor in Laura Negrini. Pesem ni slaba, celo presune nas s svojim pretresljivim prikazovanjem, kako oportunitizem, brezbriznost in tudi neodločnost ubijejo idealizem in poštenost mladega fanta. Med naslednjimi prispevki — omeniti moramo, da so jih poslali predvsem učenci nižjih razredov — nam posebno ugaja kratka zgodba Alenke Guštin »Nenavadne hlače«: pravzaprav niti ni zgodba, ampak samo spomin na

dečka, nekdanjega sošolca mlade avtorke, ki je prihajal v šolo s hlačami, ki so bile zakrpane s krpami vseh mogočih barv; drugi šolarji so se ubogemu dečku smejali in se zabavali na račun njegovih hlač. »Kako me je danes sram tega smeja!« piše Alenka. »Videli smo le pisane krpe, ne pa tega, o čemer so govorile: ne brezdanih globin skrbne materine ljubezni, ne prečutih noči, ne obilnih solza, ki jih je potočila mati ob misli, da z vsem svojim ubadanjem in krpanjem ne doseže drugega, ko da ji sina v šoli zasmehujejo... Ko bi bile danes naprodaj, bi dala zanje lepe denarje. Obesila bi jih na tablo kot stenski zemljevid in pokazala bi vsem kako čudovito iznajdljiva je materina ljubezen, koliko premišljevanja in skrbi je vsitih v tem neznantnem koscu blaga; najboljši pariški krojač bi tega ne zmožel. Toliko potrpežljivosti nima ne krojač ne stroj, ima jo samo mati.«

Zelo dobro je napisana tudi znanstvenofantastična zgodba »Potovanje v času«, katere avtor je Mihael Scroccaro. Pa tudi marsikatera druga zgodba nas preseneti z živahnostjo pripovedi in lepim jezikom, še bolj pa z živo fantazijo in svežim slogom, kot npr. »Jesensko srečanje« Loredane Guštin, »Opeharjena mati« Kristine Gornik, »Slišal sem« Marjana Breclja, »Tri pravljice«, ki so jih prispevali David Blažina, Igor Cernich in Iviana Zadnik, »Zgodba o modernem dekletu« Marije Kostnapfel in druge. Lidija Rupel pa nadaljuje povest »Veličastna podoba ljubezni«; v pismu uredništvu pojasnjuje, glede na to, da je prišlo — kot pravi — do številnih nesporazumov in najrazličnejših interpretacij glede na dobo, v katero je postavila dogajanje svoje povesti, da se dagajanje ne vrši v našem stoletju, temveč približno v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja. Dogaja se pa v Ljubljani. Seveda je treba opozoriti, da je

to izmišljena Ljubljana, kakor si jo pač za tisti la iz fantazije, ni pa se spuščala v zgodovinski čas predstavlja mlada pisateljica, ki je zajemske študije.

Igor Kuret nadaljuje v tej številki svoj potopis, opis potovanja na Švedsko. V naslovu je sicer popravil prejšnjo napako, ko je pisal besedo »svenska«, t.j. švedska z dvojnimi w namesto z navadnim, zato pa najdemo tokrat drugo napako in sicer v besedi flika, t.j. dekle. Piše se s k in ne s c, torej tako kot jo pišemo Slovenci, ne po italijansko. Upajmo, da do tretjega ne bo šlo, ampak da bo prihodnjic naslov pravilno napisan, kar velja tudi za pomožni glagol er (je), ki se po švedsko piše är. Morda pa je vse te zmešnjave kriv le tiskarski škrat, (ki se mu tudi po švedsko pravi škrat).

V tej številki Literarnih vaj dobimo poleg teh res dobro napisanih stvari — posebno pohvalo si zaslužita ravno avtorica povesti in avtor potopisa, ki je zabaven, nazoren in poln neposrednega občutja — še nekaj člankov, kot npr. članek Jelke Košuta »Mladina in glasba«, »Svoboda« Davida Blažine, članek o potresu Stojana Sosiča in skupni članek dijakov zavoda »Žiga Zois« v slovo profesorju dr. Stanislavu Sobanu.

Številko krasijo linorezi, ki so jih naredili Astrid Marsetti, Silvano Viola, Livia Korošec, Sara Superina, Marko Pahor in Mitja Terčon. Ob tako dobri številki, kot je ta, nam je še posebno žal, da bi morale »Literarne vaje« usahniti.

—o—

Sijajne uvodnike o krščanskem in modernem pojmovanju zakona in ljubezni piše v letošnjih številkah »Nove Mladike« znani psiholog Anton Trstenjak. Njegove misli o tem so presenetljivo nove in globoke.

Te dni so podelili v Rimu nagrado »Glaxo Italia« za širjenje znanosti oziroma znanstvenih rezultatov. Ob tej priložnosti so ugotovili, da je bilo sicer v Italiji v zadnjih letih precej storjeno v tem smislu, zlasti po zaslugi prejšnjega števila sposobnih časnikarjev, da pa bi bilo treba storiti še veliko več.

RAZSTAVA KLANJŠČKA IN JUSSA V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

SKAD (akademsko društvo) v Gorici je priredilo razstavo slikarjev Vladimira Klanjščka in Hijacinta Jussa. Razstava je odprta od 6. do 16. t.m. v Katoliškem domu, vsak dan od 17. do 20. ure. Po odprtju razstave v nedeljo zvečer, je sledil koncert Akademskega baročnega kvarteta iz Ljubljane.

V katalogu predstavlja oba slikarja Verena Koršič.

NOVA ŠTEVILKA »MEDDOBJA«

Izšla je nova, 3-4. številka revije Meddobje, ki je dosegla 15. letnik. Med pripovednimi deli je opozoriti predvsem na novelo Vinka Beličiča in na njegovi dve pesmi pod skupnim naslovom »Temni se, temni...«, na pesmi Berta Pribaca in Milene Merlak, na esej Franceta Papeža o motivu doma in zdomstva pri Ivanu Cankarju, na esej Leva Detela o Cankarjevem umetniškem svetu lepote, pravičnosti in ljubezni in na razpravo Vinka Brumna o filozofu Francetu Vebru. V umetniški prilogi sta prikazana s svojimi deli France Gorše in Bara Remec.

PETA ŠTEVILKA

»JEZIKA IN SLOVSTVA«

V Tržaški knjigarni je dobili peto številko »Jezika in slovstva«, katere glavni sodelavci so Breda Pogorelec s člankom o Cankarju kot »vozlišču (?) slovstvenega razvoja«, Jože Stabej z razlago zanimive stare besede »gostožerčice« in Hanna Orzechowska ter William Schmalstieg in Jože Paternost s člankoma o nekih posebnostih slovenske sklanjatve. V reviji akutno pogrešamo zapiske, polemike in beleženje vsega tistega, kar se objavlja zunaj in znotraj Slovenije in kar spada v pojem »slovenica«, pa čeprav bi bilo to beleženje polemičnega značaja. Slovenski jezik je tako živa in dinamična stvar, da bi morala biti mnogo bolj živa tudi revija, ki mu je posvečena — da »slovstva« niti ne omenjamo.

Večer z Biagiom Marinom

Prejšnjo sredo je kulturno združenje Most priredilo večer s pesnikom Biagiom Marinom. Končno je prišlo do pobude, na kateri se je zbralo mešano poslušalstvo, takot kot bi moralo biti, ko gre za stvari, ki zanimajo ali naj bi zanimalo kulturno javnost obeh tu živečih narodnosti. Večer je bil sicer namenjen Marinovi poeziji, toda obenem je bilo v ospredju vprašanje razmerja med slovenstvom in italijanstvom v preteklosti in v sedanosti v naših krajih. Pesnik Biagio Marin je zaradi globokih vezi, ki ga vežejo na slovenski svet, nudil dosti snovi za diskusijo v tej smeri.

Večer je dobro uspel. Uvodne besede dr. Mare Debeljuh Poldini o pesniškem delu Marina so primerno podčrtale širši pomen vztrajanja pri rabi obrobnega jezikovnega elementa, narečja, kar samo po sebi dovolj dobro opredeljuje tudi Marina kot človeka, ki se upira toku, ki noče, da bi določen svet šel v pozabo proti čemur se bori z močjo pesniške izpovedi. Prisotni so imeli priložnost se prepričati o vrednosti Marinove poezije, ki sta jo podala N. Scaramuzza iz Gradeža in Zlata Rodoškova, ki je znala iz-

vabiti iz pesmi vse njih skrivnosti. Že dolgo ni bilo slišati tako dognanega podoživljanja in posredovanja poezije. Višek večera je bil seveda nastop samega pesnika, ki se je predstavil s skoraj mladeniško energijo in živahnostjo. Prišlo je na dan dosti izredno zanimivih drobcev o dobi nemške gimnazije v Gorici, o odnosih med slovensko in italijansko študirajočo mladino (vsaj v sklopu goriške nemške gimnazije), veliko medsebojno spoštovanje kljub ostrim nacionalnim konfrontacijam (v začetku so se dijaki ločili po narodnosti, pozneje so se pomešali; pričevanje o Gregorčičevem pogrebu, kateremu so prisostvovali tudi Marin in tovariši in to iz sočustvovanja in spoštovanja do svojih sovrstnikov slovenske narodnosti). Marinovo preseganje ozke nacionalne miselnosti in zavesti, odkrivanje obrobne in drugačnega, ne samo gradeškega, ampak nasplošno vsakega okolja s samosvojimi značilnostmi ki se ne smejo utopiti v morju brezličnosti in uniformiranega, ki je vidno na raznih poljih človekovega bivanja od proizvodnje, politike do narodnosti.

P.J.

Zadeva Lockheed zastruplja odnose med strankami

(Nadaljevanje s 1. strani)

v Italiji in njegov kolega kot univerzitetni profesor, toda biti prijatelj nekoga, ki se znajde zapleten v kak škandal še ne pomeni da je človek njegov sokrivec. To je primer predsednika Leoneja in radikali s Pannellom na čelu niso mogli predložiti nobenega novega dokumenta, ki bi potrjeval in upravičil njihove obtožbe, zato jih tudi nihče ni vzel resno niti komunisti, čeprav bi jim po drugi strani godilo da bi se znašla celotna Krščanska demokracija z vsem svojim političnim predstavništvom še v večjih škripcih. Vedo pa, da se z »dokumenti«, ki jih ima Pannella ne da nič dokazati in da jih je vse pretresla že parlamentarna preiskovalna komisija. Poleg tega bi samo pomagali radikalom da si napravijo politično reklamo.

Vse kaže, da zadeva Lockheed v Italiji ne bo dokončno razčiščena niti tokrat v parlamentu in tudi ne pred ustavnim sodiščem, če bo prišlo do tega, toda to ne zaradi tega ker bi bil kdo »zadevo potla-

čil« kot se pravi, saj se je o njej razpravljalo več kot dovolj, ampak enostavno zato, ker se krivda osumljencev ne da dokazati, vsaj ne tako da bi imeli toživci in sodniki mirno vest, da se niso zmotili. Toda kljub temu bo imela svoje posledice, ki bodo dolgo trajale. Po eni strani je v velikem delu javnosti omajala zaupanje v demokratične predstavnike države, masa je namreč dovzetna za take sume — in predvideti je, da se bodo odslej taki sumi pogosto pojavljali in bodo lahko naperjeni proti vsakomur ter bodo postali običajno politično orožje kot so že v rokah radikalov, — po drugi strani pa so povzročili zamere in zastrupili odnose med strankami, ki direktno ali indirektno podpirajo Andreottijevo vladu. In lahko se reče, da jim bo ta strup skrajšal življenje. Kaj pa bo potem, pa ne more nihče reči.

»DEMOKRACIJA« PO IRANSKO

Med najbolj prepričanimi zagovorniki enopartijskega sistema in odločnimi nasprotniki političnega pluralizma je tudi perzijski šah Mohammed Reza Pahlevi. Ondani je izjavil v govoru, ki ga je imel za drugo obletnico edine, t.j. režimske stranke Rastahiz, kar pomeni Vstajenje tudi tole:

»Gotovo ste že slišali o položaju v drugih državah, kjer ljudje različnih strank drug drugemu režejo vratove in se koljejo z noži. Vihtijo meče drug nad drugim in si razbijajo glave. Stranke pa celo dobivajo denar izt ujine. Politike kupujejo in prodajajo. O teh stvareh lahko berete vsak dan v časnikih. Na srečo pa teh afnarij nimamo v Iranu. Irančanov danes ni možno prodajati.«

Rekel pa je tudi, da sta dovoljeni v edini iranski stranki dve različni krili, ki sta pogosto med seboj v resni debati ali celo v vročih diskusijah. »To spopadanje mnenj nam omogoča, da pridemo do najboljših zaključkov«, je dejal.

Se vedno boljše kot »monolitnost«.

LJUDOŽERSTVO

Ameriški strokovnjak Michael Harner je dognal, da Azteki, ki so imeli svojo državo v Mehiki, ko se je tam izladil Cortes s svojimi vojaki, niso množično klali na svojih oltarjih ujetnikov samo iz religioznih vzrokov, kot se je doslej mislilo, ampak predvsem zato, ker so bili ljudožrci. Eden glavnih vzrokov, če ne sploh najvažnejši, da je Cortes tako brezobzirno ztrl azteško državo in civilizacijo, je bil prav ta, ker kot Evropejec ni mogel trpeti gnusnih prizorov množičnega klanja. Azteški duhovniki so poklali na tisoče in desetstisoče dozdnevni vojnih ujetnikov. Iz še trzajočih trupel so

iztrgali srce in ga požrli bodisi sami bodisi njihovi pomagači ali ljudje iz množice, ki je gledala klanje in uživala nad njim. Množica se je potem pulila za trupla in jih pojedla.

Dr. Harner meni, da so čutili Azteki potrebo po proteinih in da so bili sploh najhujši ljudožrci, o katerih se je kdaj slišalo. Po najdbah in računih sklepajo Harner in drugi ameriški antropologi, da so zaklali Azteki okrog 250.000 ljudi na leto, kar pomeni, da niso klali samo vojnih ujetnikov, kot se je mislilo doslej, ampak tudi lastno prebivalstvo. Ker je imela Mehika tedaj okrog 25 milijonov prebivalcev, je to pomenilo, da so poklali približno en odstotek prebivalstva na leto. Kljub arhitektonsko zelo zanimivim mestom in do potankosti urejeni družbeni ureditvi v kateri je bilo vsakomur določeno njegovo mesto in njegove naloge celo bolj kot v sodobnih totalitarnih državah, pa je trpela azteška družba hudo pomanjkanje hrane, zlasti mesa. Zato je postalo ljudožerstvo s časom iz religioznega značaja prava industrija mesa za prehrano. Azteki namreč niso poznali ne goveda, ne svinj in tudi nobenih drugih domačih živali za hrano. Manjkalo jim je izjadljivosti in podjetnosti in to je bil najgloblji vzrok njihovega propada.

—o—

V Franciji se je pojavila nova politična stranka, stranka ekologistov, ki komplicira zadeve pri občinskih volitvah. Njeni kandidati dobijo do 10-odstotkov glasov, kar ruši dosedanje razmere med tradicionalnimi političnimi strankami, zlasti med večino in levo opozicijo.

—o—

V soboto, 12. marca, si bosta v župni cerkvi svetega Jerneja na Opčinah izmenjala prstana

EVELINA JEZA in ZVONKO VIDAU
vso srečo jima želi
cerkveni pevski zbor.

OVREDNOTENJE MALIH NARODOV

(nadaljevanje s 1. strani)

ve. V srednji Ameriki je cela kopica majhnih držav in držav, prav tako v Oceaniji in celo v Aziji, ki je sicer celina velikih držav: Kitajske, Indije, Pakistana, Irana, Sovjetske zveze itd. Čeprav se zdi, da je danes doba velikih in največjih držav, ki hočejo izvajati hegemonijo nad svetom, gre v resnici razvoj v drugo smer: v ovrednotenje malih narodov in držav in malih občeštev na sploh, v skladu z resnično demokracijo in pluralizmom.

Sodobno kmetijstvo

Napori selekcije pri sivorjavi pasmi

Sivorjava pasma je za klimatske razmere, kot vladajo na Krasu, izredno primerne pasma. V zadnjih desetletjih so opazni napori, da bi lastnosti te pasme izboljšali, zlasti na Južnem Tirolskem in v Švici, saj je sivorjavo govedo primerno tudi za najbolj neugodna hribovska področja in okolje. S pomočjo selekcije je močno narasla srednja teža živali pa tudi mlečnost. Cilj selekcijske službe, in v to smer gredo napori tudi pri nas, je, da bi dobili živino, ki ima zadovoljivo mlečnost in obenem zadovoljivo mesnatost. Selekcijnska služba dela na črti mleko-meso. Rejsko zadovoljive rezultate dajejo bikci, ki imajo do starosti 12-14 mesecev prirastek na teži od 1000 do 1200 gramov. Pri tej vrednosti je gospodarnost reje vseskozi zajamčena. In če pomislimo, da nobena druga pasma ne doseže, seveda v skrajnih podnebnih razmerah, sivorjave pasme glede pridnosti pri paši, trdnosti parkljev, lahke otelitve, potem lahko mirno zaupamo sivorjavi pasmi. Ne bo nas razočarala. Dandanes ni v ospredju gospodarne reje samo visoka mlečnost ali visoka

teža, ampak tudi vzdržljivost, zdravstveno stanje v daljšem razdobju, kar se na kraju izkaže vedno kot zelo pomembno. Na južnem Tirolskem že dalj časa posvečajo pozornost lastnemu pomladku, skušajo torej omejiti tendenco, da bi izboljšali pasmo z drugod kupljeno živino. Pasma skušajo izboljšati z domačo čredo. Odkar je bila tudi pri nas uvedena selekcijska služba, je tudi pri nas čutili pozitivne spremembe v tej smeri. Vedno več je rejcev, ki zaupajo podatkom in izsledkom selekcijske službe. E-dini težko dosegljivi cilj je, da bi tudi pri nas dobili bike za umetno oplojevanje iz domačih čred. Premalo je namreč živine, zlasti bikov, da bi lahko delali tudi v to smer. Preveriti bi pa bilo treba, ali bi se napor v tej smeri splačal.

—o—

55. BOCENSKA VINSKA RAZSTAVA

Bocenska vinska razstava je ena izmed najbolj uglednih vinskih razstav. Letos bo od 18. do 29. marca in sicer v prostorih hotela Laurin v Bocnu.

ŠAH

Čas je, da se že enkrat povrnemo na zane-marjeno šahovsko partijo. Ko namreč študije (pa če so še tako lepe) kot vsaka stvar naveličajo, si človek zaželi nečesa bolj živega, recimo partijo, ki so jo pravkar odigrali na kakšnem turnirju. Saj se je še afriškemu potniku, potem ko je dve leti preživel med šimpanzi, na-pослед zahotelo, po rojakih in domovini.

Partija, ki nam bo olajšala težavni povratek v normalnost, je bila kljub neodločenemu izidu nagrajena z lepoto nagrado na nedavnem turnirju v Week aan Zee (po naše: v vasi ob jezeru).

BELLON — JAMIESON

Igra štirih skakačev

1.e4 e5, 2.Sf3 Sc6, 3.Sc3 Sf6, 4.d4 ed4: , 5. Sd5 Sd5: , 6.ed5: Sb4, 7.Sd4: Sd5: , 8.Sf5 Se7, 9. Lg5 f6, 10. Lf6: gf6: , 11.Dh5 + Sg6

Beli je žrtvoval celo figuro za nadlegovanje na središče prikovanega črnega kralja.

12. 0-0-0 d6, 13.Sh4 Lg7 (brani trdnjavo), 14.Lc4 Groz mat po 15 Sg6: hg6: , 16.Dg6: +

14... Dd7, 15.The1+Kd8, 16.Sg6: hg6: , 17. Dg6: h6+ (zakaj, glej naslednjo potezo črnega!), 18.Kb1 Dg7, 19.De4 (napad se iz diagonal prenese na središčni liniji d in e) 19...Tb8, 20. Td3 f5, 21.Dd5 Df6, 22.Da5 b5 (trdnjava na b8 je bila v nevarnosti), 23.Te6!!

Če 23...Le6: , 24.Td6: + in sedaj:

A) 24...Ke7, 25.Dc7: + itd.

B) 24...Kc8, 25.Le6: +Kb7, 26.Ld5 + itd.

Toda črni ima skrit adut:

23...Db2: +!! , 24.Kb2: bc4 + , 25.Kc3

Edina, ker 25. Ka1 naleti na 25... Lg7 + , 25. Ka3 pa na 25...Lc1 + , 26.Ka4 Ld7 +

25...Lg7 + , 26.Kd2 Le6: , 27.Td6: + Ld7, 28. Td7: + Kd7: , 29.Df5: in po še nekaj potezah se je burna partija izmirila v remi.

—o—

TEROR V ADIS ABEBI

(Nadaljevanje s 3. strani)

med seboj zaradi različnega tolmačenja raznih malenkostnih marksističnih ideoloških tez in revolucionarne strategije.

V zadnjih tednih je bilo aretiranih okrog 1500 študentov, ki pripadajo skrajnemu levemu gibanju. Gospodarstvo v državi pa medtem, ko se voditelji preganjajo in pobijajo, propada.

PAST ZA MOŠKE

Obiskovavci nekega salona za masiranje v mestu Chula Vista v Kaliforniji so našli nedavno tam novo maserko, prav čedno dekle, ki pa se je zdela še nekoliko nerodna. »Nisem še prav izkušena pri tem delu in ne vem, kako želite, da vas masiram«, se je opravičevala klientom. Osem klientov ji je radevolje sve-tovalo, kako naj napravi, in ondan so se znašli pred sodiščem ter bili obsojeni zaradi nagovarjanja k prostituciji. Izkazalo se je, da je bila nova maserka namestnica mestnega šerifa.

»Nefair trik«, so komentirali obsojenci.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodi-šču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ♦ Odgovorn urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

ČLOVEK PROTI LETU 2000

»Misleče« rakete

V kratki zgodovini letalskega vohunstva smo ugotovili, da je letalsko bombardiranje izredno netočno in kako je prav zračno fotografsko izvidništvo odločilno prispevalo k temu spoznanju. Posledica je bila ta, da so zavezniki opu-stili bombardiranje »na cilj« in uvedli »pasovno bombardiranje«. To sloni zgolj na statistični teoriji in verjetnostnem računu. Zato je finančno zelo razsipno in če želimo doseči posamezen, točno določen cilj, skoro tako nezanesljivo, kot če bi ga hoteli uničiti z eno samo bombo. Bilo je na dlani, da vojaški aparat do zadovoljive rešitve ne bo miroval.

Vsa nova uničevalna sredstva obdaja zid stroge vojaške tajnosti. Generali pač dobro vedo, da ga ni sredstva, ki ne bi brez časa rodilo protisredstva: pač staro tekmovanje med izdelovavci topov in izdelovavci oklepov. A zgodi se včasih, da se v tem zidu odprejo vrzeli, skozi katere je moč pokukati v prepovedano. V našem primeru je to bila vietnamska vojna in pa periodični bližnjevzhodni spopadi.

Že proti koncu leta 1971 so Američani uporabliali v Vietnamu svojevrstno bombo: na nosu je imela majhno odprtino, ki se je za njo skrivala televizijska kamera. Slika je po radijskih valovih prihajala na televizijski zaslon v kabini bombnika in z njeno pomočjo je pilot lahko vodil bombo točno na cilj ali kvečjemu tri do štiri metre od njega, tudi ponoči. To je prvi zametek tega, kar je prišlo v zgodovino vojaške tehnike z nazivom »misleča bomba«. Tako televizijska bomba ima že čutilo — televizijsko kamero — in pa sistem vodenja in premikanja. Če je televizijska kamera oko, potem odgovarja sistem vodenja in premikanja mišicam. Da bi bila bomba, ali točneje raketna bomba, samodejna, ji manjkajo le še »možgani«; te je takrat »posodil« pilot, toda prav kmalu jih je nadomestila elektronika.

Ko si v izložbi ogledujemo žepni elektronski računalnik, ali pa doma pritiskamo na njegove tipke, smo morda polni začudenja nad razumnim migotanjem lučk, ki nam v trenutku dajo rezultat še tako komplicirane računske operacije. Verjetno se prav majhen odstotek uporabnikov zaveda, da tisti »čudežni« del, ki v hipu premisli, koliko je kvadratni koren recimo osemštevilknega števila, zajema morda stotinko prostornine cele škatlice, ki jo držimo v rokah. V to majhno prostornino je sodobna elektronska tehnika strnila približno 6000 transistorjev organiziranih v posamezne celice, ki primerjajo in sprejemajo odločitve in skupaj tvorijo računalniški sistem. V tem primeru je sistem programiran tako, da odgovarja na naša matematična vprašanja. Moč pa ga je programirati tudi drugače. Če tipke nadomestimo s čutilom, recimo s takim, ki zaznava infrardeče, tj. toplotne žarke; če namesto matematičnega povelja »seštej« damo navodilo »poišči največjo vrednost, ki ti jo daje čutilo (kar je isto kot »pojdi v smer cilja«); če namesto lučk, ki nam dajejo rezultate, povežemo integrirano vezje s pomožnimi mehanizmi, ki vplivajo na krmilne naprave — smo bombi dali elektronske možgane. Kot zanimivost lahko navedemo, da je na lanskem seqmu elektronike v Ljubljani slovenska Iskra prikazala majhno hibridno vezje primerno za vodenje balističnega izstrelka.

Danes je splošno znano, da so take bombe uporabili Američani v Vietnamu in tudi Izraelci med zadnjim spopadom. Najmodernejše bombe vodi do cilja laserski žarek, ki ga letalo usmeri proti cilju in se od tega odbija proti bombi ter ji tako »kaže pot«. Toda tudi Egipčani so presenetili opazovavce: rakete zemlja-zemlja tipa SAM so se izkazale kot izredno učinkovito orožje. Moč jih je izstreliti s posebnih vozil in imajo prav tako elektronske možgane. Še eno odliko imajo in ta bo iz njih naredila verjetno orožje bodočnosti: za izstrelitev in vodenje ne potrebujejo letala in so torej veliko cenejše.

Še cenejše so manjše rakete, npr. ameriška Rdeye ali sovjetska Strela SA 7. Njih čutilo je občutljivo za infrardeče žarke in postanejo torej pozorne na telesa, ki oddajajo toploto, npr. letala, tanke, tovornjake. Njih operativna razdalja je pet do šest kilometrov.

Pred tremi leti je moderno lovsko letalo Phantom stalo dve milijardi in pol lir in sicer v najcenejši izvedbi brez komplicirane elektronske opreme, ki njegovo ceno skoraj podvoji. Cena SA 7 je tedaj bila pet milijonov lir.

Vpliv teh majhnih in okretnih orožij, saj jih lahko prenaša en sam človek ali kvečjemu dva, na tehniko vojskovanja bo verjetno zelo velik. Po mnenju Kennetha Hunta, podravnatelja londonskega Mednarodnega inštituta za strateška vprašanja, bo vojaški arzenal bodočnosti obsegal predvsem tri osnovne elemente: »misleče« bombe, »misleče« rakete zemlja - zemlja in pa »avtomatsko kontrolo bojišča«.

Tudi ta zadnji artikel na polici uničevalne tehnike, namreč avtomatska kontrola bojišča, je že prestal preizkusno fazo in sicer v Vietnamu. Od vseh je morda najstrašnejši, ker ni selektiven. Čutilo je v tem primeru drugačno: reagira, recimo, na neskončno majhne količine potu ali pa na skoro neobčutne razlike v zemeljskem magnetnem polju, ki jih povzroči prisotnost oboroženega človeka, pa tudi kmeta s srpom ali nožem. Čutila odvržejo lahko tudi z letala in nato oddajajo svoje signale tudi sto in več kilometrov oddaljeni centrali. V vietnamskem primeru je to bila baza Nakhom Phanom na Tajskem. Preko satelita je bila stalno povezana s Pentagonom, kjer sta podatke bliskovito obdelovala dva računalnika IBM. Informacije so bile nato takoj sporočene bombnikom ali lokalnim poveljstvom. Včasih je oficir na Tajskem lahko direktno pognal v zrak ozemlje, kjer so mu naprave sporočile prisotnost domnevnega sovražnika in sicer s tem, da je na daljavo sprožil mine, ki so jih bili prej zakopali. Nobeden teh oficirjev ni videl ljudi, ki jih je pognal v zrak: vsi na tistem ozemlju so bili smatrani za sovražnike... S. M.

—o—

V Angliji in v nekaterih drugih evropskih državah so se razvele v javnosti polemike o cepljenju otrok proti oslovskemu kašlju. Ugotovili so namreč, da lahko povzroči tako cepljenje nepopravljivo možgansko poškodbo, čeprav le v redkih primerih (samo v razmerju 1 : 300.000). Nevarne so baje zlasti kombinirane cepitve s hkratnim cepljenjem proti več različnim boleznim. Ponokod nameravajo opustiti cepljenje, toda zdravstvene uprave se upirajo, opozarjajoč, koliko otrok ima korist od cepljenja v primerjavi z zelo maloštevilnimi oškodovanimi.